

ACC. N:R M. 10294: 1-11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Nordgren

Härad: Öngjö

Adress: Hägeröd, L. Överöd

Socken: Hallaröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1947

Född år 1882 i Långhult, Hallaröd

Tro o. sed betr. pengar och skatter.

s. 1-11.

Im. o. Ft: s
fr. form. IV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 10294 :/.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Adalsten

Härad: Önsjö

Adress: Hörsnäs Löderöd

Socken: Hallaröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1948

Född år 1882 i Långhult, Hallaröd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
1

Jag vill härmed försöka att ge några svar å de
Frågor om bra och bad beträffande pengar och städer
att försvara i äldre tid, såväl som i våra dagar
har gått, och gämnar pengar, på de mest skilda
platser, är ju en allmän känd sak, strumpor har
germa använts som förvaringsplats, även gamla
kaffe kittlar med lock användes, kaffepökrus, gamla
lörburkar, skåp med länngack uti, även madrasser
och gamla rockar användes som förvaring åt sedlar
ja vissa dagar var det inte bra att betala ut
pengar, som exempel Nyårsdagen eller dagen
efter skulle man inte ge ut pengar för än man
fick in först, för ge man ut pengar om Nyår
innan man först fick in, då förlor inte pengarna

 Inv. ö. Ft. 0
 pr. form. IV

det året, utan de blev adryga året ut. Därför brukade
ibland ja jag kan säga de flesta dyggsdagar, min
dör så länge han kunde ge mig en silverstunt varje
dyggsdag för att jag skulle ha tur det året, silverst
var mest turhög, kaffar betydde dermed att man
fick out sin pengar, Måndagar var heller inte rik-
ligt bra att betala ut pengar för då varade utgånterna
hela veckan. När man tog emot pengar, så om
det var någon sedel eller större summa så bruk-
ades det ofta att de låtsades spotta på dem tre gånger
för att turén skulle gå bra med dem, när man gav ut
pengar så brukade inte den som utbetalade pengar
att göra något vid dem. Ja sålde om synda pengar
synda pengar förekom ibland, de som räknades
dit var exempel kortspelspengar, acker pengar
eller pengar som på något annat rärligt sätt var
kommen i någon persons ägo, den som visste sig
haga emot sådana pengar brukade vid tillfället.

Spotta på dem tre gånger, så att han inte skulle
gå någon del i skattförordningen. De o syndapunga
saa Prästen när han köpte fisk av Fiskehandlaren.
Joa, ja vet tro de, att Kyrkkoherden hade inga andra
svarade Fiskehandlaren. Fiska styvoren ger pengar i bören.
Tillade pengar, isynnerhet silver, som man vara på
och gånge dem i bören eller i någon lida, de an-
sags för att medgåra tur med sig. Tappade man någon
slut så ansags det inte för något, såvida det inte
var någon turpenk, att dränna om pengar, var det
kappat betydde det stor, silver derluset betydde
tur. Lyckopengar bars i flesta fall i portmonäsen
En lyckopeng kunde ju erhållas vid barndag, första
års födelsedag, bröllopsdag, eller jämna års födelse-
dag, eller en peng som gick i arv, ansags också för
lyckopeng, de kunde även förvaras i en lida, i äldre
tid användes de också som medel i klockkedja der
än en en klockmycket kunde vara fastsatt när

Det var en mindre peng som de använde. Ja och tillse
han var vist behjälplig ibland i äldre tid men han näm-
nes inte ofta nu för tiden. Att pengar lades i grunden
på hus eller under grunden, var dels därför att lycka
och välsignelse skulle följa detta hus, samt att fattig-
dom, bralldom, inte skulle få inrym höra.

En peng i sjön förr i tiden, till sjöriken, sjöjungfrun
eller dracken, det offerades ofta då. I källan var sed,
om vattuet skulle användas till att bota En draka
sjukan att man kastade silverslantar till innan
vatten togs, ibland lästes någon formel eller Fader
vår innan vatten togs som botemedel, då detta fick
större helande kraft, offerkälla som används in i
början av 1900 talet är ju en källa vid Hammarlund
Fyrka som anlätades flitigt av folk från trakter läng
Båga derifrån. Även silverpenningar hos den köde var
en gammal plågsed, dessa lades gärna under huvudkud-
den, det troddes att buren härifrån fick stanna kvar.

i det hem den däre lämnade. Vid Borudaf Bröllop Års-
skifte, var ju alltid brukligt att ge så kallade lyckapengar
dessa sogs mycket ofta vara på, och ofta kunde en
person gåmma på dessa pengar under hela sitt liv
vid Borudaf lades pengarna i bädden der den lilla ligg
13 jag har hört benämning brallpengar ~~på~~ Kottapengar
på dessa förmodningar, många personer var rädda
att ta sådana i sin ägo, för de ansågs dem för brallpengar
som medförde olycka. Om det var för arvingar eller det
var från ofredens dagar kan jag inte rent bestämma, men
enligt vad jag härde berättas av Lantbrukare Jöns Nilsson
i Trullstorp Stora Bårums socken Frosta län. Han
var född 1830. Han berättade att de i hans barndom i
en grusgräv vid vägskälet i Drögasked hittat ett
skäppar krus med silvermynt uti som skulle vara
överränt der under Snapp hans tiden. Vid dessa
överräntningar, användes ofta, enligt sågorna
bedvärjelseformlor, samt något djur som vid

Det hufvudet slaktades så att blodet fick rinna över
och på den skatt som skulle förvaras och bevakas
det gjorde det samma varför sorts djur som slaktades
om det var en lupp eller häna en kalv eller annat djur
en vinn ansågs för att vara den, som var värd till att
förvara verkända eller gämda skatter, dessa vären
visade sig när någon försökte sig på att ställa
sig skatten, ja ofta påstods att skatten upplagades
genom slarvta, även blott påstås ha varit upphärd
till någon skatt uppenbarande. Hade någon
reda på en skatt så som de var två, så skulle de
gå till platsen en Skärtorsdag morgon innan so-
lén gick upp, ställningarna skulle de gå dit inte
att ord fick yttras under arbetet, skulle de fin-
skatten och något djur låg derpå, var det en
häna skulle de ligga på den bara den mis-
steck derifrån med spadan eller en kniv rita ett
kors ovanpå fyndet som hade förbränningen

ACC. N:R M. 10294:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
X

Tingen makt, skulle de se någon eldsvåda eller
något annat spökligt, skulle de inte säga ett
ord eller låta locka sig derifrån utan fortsätta
som om ingenting, hände tills dyndet var bärjakt
< många historier om skatters framgrävande och
även järvarande har jag hört uttalas. Jag minns
det var år 1895 Skärtorsdags morgon då Min Mor-
bror Nils Andersson i Långshult Hallaröds socken
som var en specialist uti att med slagrutans hjälp
finna metaller, han hade då på sin pålads mark
gått och letat, och funnit en plats där som verkade
mispäkt, och som han strängt hade för sig att
den gämda förägs. Emellertid begav han Morbror
johns män För sig dit till denna plats Skärtorsdags
morgonen eller i Dymmelveckan, försedda med
spadar järnstång, skyffel m.m., så nu skulle den
härskande skatten fram i dagen, Der arbetades
under lysnad från kl 3 på morgonen till kl 6. ant

i sitt anlitas svett. Men om det var Långhults gårdar eller en Thåna som drog ett hölss, som kom dem att bryta lysnaden och dito arbetet det hände jag den aldrig tala om. Men det enda som jag och kanske en och annan fick beskåda på platsen var ett fyrkantigt hål i jorden på ca två alnars diameter och en eller två alns djup, der de påstods en stor flat sten låg som hindrade arbetets fortsättande, så skatten finns der nog än i dag, så det går an för denna tidens skattevärdar att fortsätta, om intresse möjligtvis skulle finnas, för vidare undersökning. Jomän berättelser om eldväddar, odjur, armar, drakar eller glödande kol, lön, o.s.v. alla dessa historier går ideligen igen i Folktraditionen när det gäller berättelser om dolda skatter, pengar, och annat gärdagods, vars tillhåll och plats ofta visade sig för vissa personer på dessa antalsde mystiska sätt. Sjunkna kyrkklockor som ligger sjunkna

i någon Muras eller fjärn, sjö eller i någon källa
säs hört i en å, allt sagor och berättelser som gerna
gick igen än på den ena orten, än på den andra, vi
har i Höör Frästa Hörsad berättelsen om en sjun-
ken kyrkklocka i den så kallade Flöcksjön, der
denna endast kan tas upp en nyårsnatt och då skall
den dragas upp av ett par brokina (tvillingastunda),
och, men det blir nog ett svårast problem och därför
får nog Flöckan ligga kvar fortfarande. Samma
historia om en sjunken kyrkklocka berättas från
Oderljunga kyrka i Oderljunga socken i Gröns
Härad der första orsaken skulle vara att en Flöck-
sjutaregsen hade gjutet storklockan här med en
så underbar klång, så att när de ringde med denna
klocka så hördes den anda in i Länmark. Sedan
hade han såd för med silver i Flöckan, så fick
de la. o barra hit i klockan o sätta dit tre blynaglar
för att inte klangen eller tonen skulle bli så hög.

Står Mästaren kom ble han arg på Gesällen som hade
sed så mycket silver i klockan, så det hände sig sedan
att Gesällen blev i hjälslagen, vid samma tillfälle
ströks derefter loss klockan var för transport till
småjätning, det skedde om vintern de kom då ut
i ett moras der brast isen klockan sjönk och är
der än i dag, de hade någon gång under årens lopp
kunnat känna var den låg, men se dra upp den går
inte utan ett par brokiga tvillingstuntar.

Den enda utvandring jag hört anslutas var ju den
som skedde under och efter det så kallade barra
året 1868, då stora skaror folk drov omkring från
gård till gård för att få arbeta för bara födan
Men under detta år och året derpå utvandrade stora
skaror till America och Canada.

Den första bebyggelsen i Skåne är urgammal den går
mycket långt tillbaka, vi nämner ett stort antal kyrkor
som att vara byggda under 1100 talet, då är bygden

Ända gammare, gårdarna i våra socknar och byar
var ju sammanbyggda ända till utbrytningen, 1836
då jorden övergick från samfäll till enskild, och
blev uppdelad i hemman då byggdes ju en och var
på sin hemmansindel. Den byggnadsstil som mest
impunerat på mig, samt härleder sig från gamla tiden
var den jag fick se på en fältmanöver år 1900 i
Oderfjärnga U. Gäddas. då fanns der 14 bondga-
miljer som bodde i en enda sammanhängande
barningslänga på längden hur lång den var kan
jag inte minnas förstuga kök dagligrum och sin-
rum två stycken samt gårdsplan kringsbyggd med
motsvarande loglänga sammanbyggd och samman-
hängande i en längd med skillnad inuti loglän-
gan för varje ägare. Barningshuset hade den sär-
eigenheten gälden i källan var stensatta med kullersten.
Vidare kunde man gå från den ena familjen och till
den andra innan hus der var en genomgående första längs hela
Barningshuset.